

Грицюк П. В.

магістрант,
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка

Туранов Ю. О.

канд. пед. наук, доцент,
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка

РЕАЛІЗАЦІЯ КОМПЕТЕНТІСНОГО ПІДХОДУ ПРИ ПІДГОТОВЦІ КВАЛІФІКОВАНИХ РОБІТНИКІВ ЗВАРЮВАЛЬНОГО ВИРОБНИЦТВА

В умовах сучасного суспільства саме трудова діяльність є однією з головних сфер самореалізації особистості. Такий вид діяльності дає змогу розкрити здібності і потенційні можливості членів суспільства. Підготовка, навчання, виховання, розвиток майбутніх кваліфікованих спеціалістів у професійно-технічних закладах освіти у значній степені залежить від професійної і педагогічної кваліфікації викладачів і майстрів виробничого навчання.

Багато учнів приходять із загальноосвітніх шкіл із негативним ставленням до отримання знань. Формування трудових навичок, прийомів поведінки з інструментами, навчання управління станками у таких студентів проходить успішніше, ніж опанування теоретичними основами професії.

Однак, помилковим буде твердження, що багатьох студентів взагалі нічого не цікавить. Тому завдання педагога – так розробити методику проведення, зміст занять, щоб вони повністю охоплювали весь вивчений матеріал, були максимально наближені до виробничих умов.

Головними характеристиками випускника будь-якого освітнього закладу є його компетентність та мобільність. Адже, як сказано у Законі України «Про освіту» від 05.09. 2017 №2145-VIII, компетентність - динамічна комбінація знань, умінь, навичок, способів мислення, поглядів, цінностей, інших особистих якостей, що визначає здатність особи успішно соціалізуватися, провадити професійну та/або подальшу навчальну діяльність [4]. У зв'язку з цим акценти при вивченні навчальних дисциплін переносяться на власне процес пізнання, ефективність якого повністю залежить від пізнавальної активності здобувача освіти.

Сучасна ситуація в підготовці спеціалістів вимагає корінних змін стратегії і тактики навчання. І ці зміни мають бути максимально направлені на формування професійних компетентностей – сукупності знань, умінь і навичок, професійно значущих якостей особистості, що забезпечують її здатність виконувати трудові функції, визначені відповідним професійним стандартом.

Керуючись Державним стандартом професійної (професійно-технічної) освіти, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 20 жовтня 2021 р. N 1077 надавачі освітніх послуг у своїй діяльності повинні керуватися компетентнісним підходом, тобто спрямовувати освітній процес на досягнення результатів навчання та набуття особою компетентностей, необхідних для самореалізації, особистісного розвитку, успішної професійної, соціальної та подальшої навчальної діяльності.

Згідно Державного стандарту професійної (професійно-технічної) освіти затвердженим Наказом Міністерства освіти і науки України від «21» листопада 2018 р. № 1281 підготовка за кожною професійною кваліфікацією ґрунтується на компетентнісному підході. Одним із головних завдань викладачів – формування загальнопрофесійних, ключових та професійних компетентностей [2]. Реалізувати таке завдання можна через впровадження активних та інтерактивних методів навчання у навчальний процес. Це методи, які стимулюють студентів до самостійної активної мисленнєвої і практичної діяльності в процесі оволодіння навчальним

матеріалом, а не передбачають виклад вчителем готових знань, їх запам'ятовування і відтворення.

Активні методи навчання передбачають не пасивну передачу знань від вчителя учням, а спонукають учнів активно включатися в процес здобування цих знань. Фактично – це активна співпраця педагога із учнями. Ця постійна взаємодія суб'єктів освітньої діяльності націлена на активізацію мислення учнів, самостійного пошуку і прийняття рішень, розв'язання проблемних ситуацій.

Так, на уроці «Зварювання під флюсом» доречно використати метод аналізу проблемної ситуації. Учням (поділивши їх попередньо на групи) пропонують розв'язати наступні проблемні ситуації: 1) Під час зварювання відбуваються часті обриви зварювальної дуги. Ваші дії?; 2) Під час зварювання відбуваються часті короткі замикання електроду на виріб? Що робити?; 3) Під час зварювання утворюються наскрізні прожоги шва. Як це виправити? Під час активних обговорень між учнями визрівають різні версії, але вони, дослухаючись і до учителя, знаходять шлях спільного вирішення даних ситуацій [1]. Отже, даний метод передбачає вільний обмін думками про шляхи вирішення тієї чи іншої проблеми, розвиваючи у студентів їх професійну компетентність.

Надзвичайно дієвими є і методи інтерактивного навчання, в основі яких лежить тісна співпраця рівнозначних суб'єктів навчання: вчителя та учнів. Форми навчання із залученням інтерактивних методів навчання характеризуються тим, що учні і вчитель перебувають у режимі бесіди, діалогу між собою.

Як приклад можна навести проведення заняття з теми «Автоматичні машини для зварювання під флюсом» у вигляді виробничої гри, що включає роботу в малих групах. Навчальну групу попередньо поділяють на чотири команди, кожна з яких очолює бригадир. На етапі опитування учням пропонується взяти участь у мозковому штурмі, даючи відповіді на питання: яке призначення самохідного автомата АБС; назвіть комплектацію зварювального автомата АБС; назвіть функції та основні механізми вузла А автомата АБС; назвіть функції та основні механізми вузлів В і С автомата АБС.

На занятті студентам буде цікаво взяти участь у конкурсі для електрозварників на автоматичних машинах. Адже без практичного застосування теоретичних знань учні в своїй більшості не здатні засвоювати матеріал у повному обсязі.

Кожну команду очікують різні завдання: підготувати автомат АБС до роботи; заправити зварювальний дріт у котушку; проконтролювати режим зварювання; включити автомат АБС. Навчаючись, учні розуміють, що хороший зварювальник – це професіонал своєї справи. А тому поєднання теоретичних і практичних знань необхідне для їх професійного навчання, а в подальшому і зростання.

Конкурс бригадирів включає завдання «Закінчити речення» (завдання проєктуються на мультимедійний екран). Наприклад, початок зварювання виконується кнопкою..., між дротом і виробом з'являється...; при включенні кнопки «Стоп» зникає подача..., після чого електрод догорає до...; направлення обертання визначається...; керування возка відбувається кнопкою...

Вирішувати завдання впровадження компетентісного підходу в сучасній освіті не можливо без введення в навчальний процес інформаційно-комунікативних технологій. Особливо гостро це питання стає при підготовці робочих кадрів на основі Державних стандартів освіти для підготовки кваліфікованих робітників зварювального виробництва.

Наведемо декілька шляхів залучення ІКТ під час навчання зварників [3]:

1. Використання електронних підручників:

• Биковський О.Г. Технологія та обладнання електричного контактного зварювання <http://uareferats.com/index.php/book/details/375>;

• Власенко А.М. «Матеріалознавство та технологія металів <https://lib.imzo.gov.ua/>

• Ілюстрований словник термінів і понять "Електродугове зварювання" електрозварник на автоматичних та напівавтоматичних машинах <http://lib.pto.org.ua/>.

• Міні-підручник з спецтехнології зварювальних робіт "Технологія зварювання неплавкими електродами" <https://super.urok-ua.com/mini-pidruchnik-z-spetstehnologiyi-zvaryuvalnih-robot/>.

2. Застосування відеоматеріалів (відеоуроки, навчальні фільми, відеодемонстрації, відеоекскурсії);

3. Розробка та використання навчальних презентацій, інтерактивних презентацій, застосовуючи програми Microsoft Office PowerPoint, Adobe Flash, ProShow Producer, Quick Slide Show, Corel Presentations, Macromedia Flash.

4. Робота САПР.

5. Створення електронного практикуму, електронного посібника за допомогою програми Turbo Site. Використання Turbo Site дасть можливість ознайомити учнів з виробничим процесом через Інтернетресурси, та запропонувати йому знайти рішення при виникненні віртуальних проблемних ситуацій.

6. Візуалізація процесу навчання через створення мемів, кросенсів, ребусів, хмари слів, інфографіки, буктрейлерів, постерів, коміксів, шаржів, Інтернет-газет.

Таким чином орієнтація навчального процесу до особисто-зорієнтованого, розвиваючого навчання спонукає до використання в навчальному процесі активних форм і методів навчання, які сприяють опануванню знань, розвитку творчої ініціативи, професійної компетентності й умінь застосовувати набуті знання в нестандартних ситуаціях.

Список використаних джерел

1. Гуменюк І.В. Іваськів О.В. Обладнання і технологія газозварювальних робіт: Підручник. К.: Грамота, 2006. 512 с.

2. Державний стандарт професійної (професійно-технічної) освіти від 20.10.2021 // URL <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1077-2021-%D0%BF#Text> (дата звернення: 08.04.2023).

3. Майборода Л. А. Методика застосування інформаційно-комунікаційних технологій у діяльності педагога професійного навчання: Методичні рекомендації. К. : ФОП Поліщук О.В., 2012. 104 с.

4. Про освіту: Закон України від 05.09.2017 р. № 2145-VIII. Голос України. 2017. 27 верес. (№ 178-179). С. 10–22.

Дубова Н. В.

канд. пед. наук, доцентка,

Уманський державний педагогічний університет
імені Павла Тичини

ВПРОВАДЖЕННЯ СУЧАСНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НАВЧАННЯ ПІД ЧАС ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ ХАРЧОВОЇ ГАЛУЗІ

Специфіка кадрового забезпечення харчової галузі пов'язана з підготовкою спеціалістів нового типу, здатних, з одного боку, глибоко розбиратися в об'єктах харчових виробництв, науково обґрунтовувати та керувати стадіями життєвого циклу харчової продукції (з урахуванням потенційно небезпечних факторів, які можуть виявлятися на всіх етапах цього життєвого циклу), з іншого боку, в повному обсязі мати знання і вміння менеджера. Підготовка фахівців, професійні обов'язки яких сфокусовані на цій реальності, потребує відповідних підходів до формування професійного циклу дисциплін для забезпечення фахових компетентностей та впровадження сучасних технологій навчання.

Оскільки багато педагогів досі орієнтуються на репродуктивні методи навчання, часто можна спостерігати швидке штучне впровадження нових зарубіжних технологій навчання, при цьому можуть не враховуватись особливості національної системи освіти і виховання,